LIPANAN
Journal Arménien
INDEPENDANT

ADMINISTRATION
Place des Canons, 9, Rue d'Italie
BEYROUTH «Liban»
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
J. ADJEMIAN

ԼԻԲԱՆԱՆ

Ազգային - Քաղաքական - Գրական
ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱԹԵՐԹ

لبنان
جريدة ارمنية
حرة

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
ՕՐԻՐԱ— Տրկ. 75 Ժրաթ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ » » 100 » »
Ամէն Թղթակց.Ոռա.Տեսրի.հասցեով

Է. ՏԱՐԻ Թիւ—645 | ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ 1932 | ՀԱՏԸ 3,5 Ս.Դ.

Գ. Նաումֆ Մուքարզա, որու մահուան լուրը զուրեցին թերթերը՝

ԵՊԻՍԿՈՊԱՍԱԿԱՆ ՔՈՄԷՏԻ

Բացայայտ իրողութիւն է, որ համաշխարհային պատերազմի հետեւանքով տարտղնուած հայկական ուժը վերջին կը շրջունակէ կեդրոնանալ Առաջաւոր Ասիոյ մէջ։ Այդ թատերաբեմի երեք մարզերուն մէջ ալ-Կովկաս Պարսկաստան և Սուրիստան մէկ տեղ աւելի, միւս տեղ պակաս բայց և հաւասարապէս ամենուրեք հայ տարը իր գոյութիւնը կարտայայտէ, այլ և տակաւ առտակաւ զգալի կը դարձնէ։

Այդ մարզերէն մին է Սուրիստան որ հայութիւնը այլևս հիւրնկալուածի կամ գաղթականի հանգամանք չէ որ ունի, այլ երկրին բնիկներուն հաւասարազօր քաղաքացի։ է։

Այս պարագան արդէն նկատած և հաշտուած են ատոր հետ. բոլոր անոնք, որ ինչ ինչ նկատառումներով և առաւելապէս Թիւրքական գաղտնի քարոզութեանց չնորհիւ, հակամէտ էին հայութիւնը այս երկրին մէջ չհաստատուելուն։ Իսկ այժմ երեւոյթները ցոյց կուտան, որ այդ տարրերը անգամ հայ ժողովուրդի ստեղծագործող կարողութեանց խսկական արժէքը հասկցած և գնահատած են։

Այդ ստեղծագործութիւնը կարտայայտուի կեանքի գրեթէ բոլոր ասպարէզներուն մէջ, նամանաւանդ տնտեսականին, որը էն մեծագոյն է։ Ոչ մի խօսք, որ հայերու շուրջ հիւսուած ինչ ինչ մասալներու բացարտակապէս անհիմն ըլլալը ըմբռնած են թէ՝ իշխանութիւնները և թէ հասարակութիւնը։

Բացի տնտեսականէն և մշակութայինէն, հայ ժողովուրդը իր այս նոր հայրենիքին մէջ կը ներկայանայ նաև քաղաքական տարը վասնզի նա ևս գործօն մասնակցութիւնը ունի երկրի քաղաքական և օրէնսդրական հիմնարկութիւններուն մէջ՝ ըլլայ Սուրիոյ ըլլայ Լիբանանի և ամէնէն ուշագրաւը ու մխիթարականը այն է. որ հայոց այդ դիրքին դէմ տեղական արաբ, արուշ ալէւի, լիպանէզ ժողովուրդները,իսլամթ քրիստոնեայ՝ բնաւ երբեք ոսէ բողոք, տրտունջ իսկ ի յայտ չբերին՝ ինչ որ փաստ է թէ մեր թշնամիներու բոլոր էնթրիկները ապարդիւն մնացած են և ոչ հակահայ քարոզութեան մաքերը խորթ են, արաբ մեծ ժողովուրդին համար։

Թուականէս մօտաւորապէս երկու ամիս առաջ տեղի ունեցան Սուրիոյ խորհրդարանին ընտրութիւնները։ Դամասկոսի հայութիւնը, ինչպէս պաշտօնապէս կը տիտղոսագրուի օրթոտոքս հայութիւնը, որոնց թիւն է մօտաւորապէս 7.8 հազար, պիտի տային առաջին կարգի 12 պատուիրակներ, որոնք քաղաքին միւս յարանուանութիւններէն ընտրուած պատուիրակներու հետ պիտի ընտրէին Դամասկոսի ասաբ երիսփոխանները։

Կառավարական իշխանութեան կողմէ հայոց Առաջնորդարանէն պահանջուած էր 12 հայ պատուիրակներու ցանկը պարտաստել և ներկայացնել կառավարութեան։ Ազգային վարչութիւնը, որը Դամասկոսի հայութեան պաշտօնական կամարտայայտիչ ազգային մարմինն է, որը միշտ անկեալ ըսենք, առաջնորդարանի կողմէ նշանակուած և ոչ ժողովուրդէն ընտրուած 5 հոգի բաղկացեալ մարմին մըն է, որուն մէջ չկայ գաշնակցական ու հնչակեան, խաթ որբդանի նախագահութեամբ ունեցած ժողովներէ յետոյ, մասնակցութեամբ Բազական խորհրդի, կազմուած ու ներկայացուած է կառավարութեան 12 հայ պատուիրակներու անուանացանկը։

Այդ ցանկին մէջ նշանակած են Ռամկավար, Դաշնակցական ու հնչակեան երեք անձեր իբր պատկան կուս կուսակցութեանց արտայայտիչներ։

Իշխանութեան կողմէ այդ ցանկը վաւերացուի, ինչ որ կը նշանակէ թէ՝ կառավարութիւնը ոսէ առարկութիւն չէ ունեցած այդ ցանկով ներկայացուած թեկնածուներու պատուիրակ ընտրելու դէմ։

Ահա և ընտրութեան օրը այդ ցանկով ներկայացուած պատուիրակներուն քուէարկեց տեղւոյս հայ-օրթոտոքս հատարակութիւնը։

Բայց ընտրութեան օրը քաղաքին մէջ ծագած խռովութեանց պատճառու, սկսուած ընտրական գործողութիւնը ընդհատուեցաւ, ու կնքուած քուէատուփը, իր մէջ պարունակած քուէատոմսերով ուղարկուեցաւ պատկան իշխանութեան։

Զորմէ յետոյ, ինչպէս յայտնի է, բարձր քօմիսէր Պ. Բոնոյ կարգադրութեամբ, պատուիրակներու ընտրութեան համար նոր ժամանակ կը նշանակուի մարտ 30ը։

Ընտրութենէն մի քանի օր առաջ իշխանութեան կողմէ կը հաղորդուի հայոց Առաջնորդին, որ հայ օրթոտոքսները իրենց պատուիրակներու ընտրութիւնը պիտի քուէարկեն, նախապէս իշխանութեան կողմէ հաստատուած ցանկին վրայ։

Թեմական առաջնորդ Խատ որբազան՝ ալ ընտրութեան նախօրդ օրը, եկեղեցւոյ բեմէն կը յայտարարէ որ՝ ընտրութիւնը պիտի կատարուի նախկին ծանօթ ցանկին վրայ և կոչ կ'ընէ ժողովուրդին՝ ընտրութեան մասնակցիլ։

Բայց եկաւ տես որ՝ ընտրութեան օրը, չգիտենք ինչ մութ էնթրիկներու շնորհիւ, այդ երեւոյթ պարզուեցաւ։

Առաջնորդարանի բակին մէջ կախած էին նախկին ցանկը։ Քուէատուութեան գործողութեան կը հսկէր Պ. Էպէեան, Դաշնակցական մը, իսկ քուէատուփին գլուխը կեցած էր Դաւիթ Սրբազանը, որ գրագրի պաշտօն կատարելու, թէ՝ չգիտենք ինչ ընելու համար հրաւիրած էր Ռամկավար, Դաշնակցական և չէզոք անձնաւորութիւններ, որոնք Պէպէեանի հետ միասին բոլորուած էին ընտրական սրահին մէջ դրուած սեղանի մը շուրջ։ Առաջնորդը կերևի թէ «մոռցած էր» հնչակեան մը ալ հրաւիրելու։

Այդ «յանձնախումբը» կառավարութեան կողմէ արդէն հատատուած անուանացանկէն, չենք հասկնար թէ որ իշխանութեան կողմէ եկած հրամանի համաձայն, սուսիկ փուսիկ կը ջնջէր հնչակեան պատուիրակի և մէկ ալ չէզոքի անունները, և անոնց տեղ կը գրէր Դաշնակցականի և Ռամկավարի մը անունները։

Ակներև է որ ալտհայկական խաղ տեղի ունեցած է, որուն իբր արդիւնք Ռամկավար Դաշնակցական «սիրալիր» համաձայնութիւն գոյացած է հնչակեանները չէզոքացնելու և անոնց աթոռները իրարու մէջ հաւասարապէս բաժնելու համար։ Կերևի թէ Խատ Սրբազանին ալ, որուն ներկայութեան տեղի ունեցաւ կատարուած գեղծումը, պաշտօն տրուած ըլլալու է։ Օր մը առաջ իր ըրած յայտարարութիւնով, հնչակեանները քնացնել, և այդպիսով անհրնար դարձնել իր ժամանակին, անոնց կողմէ տրինական քայլեր առնելու՝ իրենց իրաւունքին պաշտպանութեանը համար։

Կատարուած գեղծումին պարագան յայտնի ըլլալով, ժողովուրդին մեծագոյն մասը ընտրութեան չի մասնակցեցաւ՝ հակառակ որ ըստ ամենայնի տրամադրութիւն ունէր գիտակցօրէն օգտուելու իր քաղաքական իրաւունքէն և Սուրիոյ պատմութեան այս ճակատագրական մէկ շրջանին մէջ իր համազգային մասնակցութիւնը բերելու։

Մօտաւորապէս 1200 ընտրողներէն քուէարկութեան մասնակցեցան ընդամէնը 302 հոգի, այն ալ ըսենք որ քուէարկութեան գործողութիւնը վարողներու կողմէ չէր սաւգուէր թէ՝ քուէ տուողը, հայ օրթոտոքս սուրիացի է, ընտրական իրաւունք ունի թէ ոչ։

Այս բոլորէն յետոյ ալ ժողովուրդին մէկ կրտարածայնուի թէ՝ ընտրութեան օրը երկու մարդիկ եկած ու անձամբ ջնջած են ցանկէն երկու անուններ ու պահանջած՝ որ ատոնք չքուէարկուին. որովհետեւ հնչակեանները վաթանիները ազգայնականներուն պիտի տան եղեր իրենց քուէները, այդ պատճառով ալ անոնց անունները ջնջուած է։

Ակներև ըլլալով հանգերձ որ՝ այդ սխմախ մասալները հայկական շրջանակներէ բխած են, այսուամենայնիւ քանի մը յայտնի հնչակեաններ շրջան ընող լուրերը ստուգելու համար, դիմում կը կատարէն Պ. Էպէեանին, ազգ. վարչութեան և Խատ Սրբազանին։

Էպէեան ըսած է թէ ընտրութեան առէն երկու ոչ-հայ անծանօթ մարդիկ եկան և պահանջելով ընտրելիներու ցանկը, մէջէն ջնջեցին հնչակեան Յակոբ խաշմանեանի և չեղոք Հայկ Ղազարեանի անունները, պատուիրելով միևնոյն ժամանակ որ ատոնք չքուէարկուին։

Եւ Պէրպէրեանի կողմէ իր ըստ ձին համաձայն եղած հարցումին թէ ատոնք ժողովուրդի ընտրելիներն են և իշխանութեան կողմէ հաստատուած, ապա որո՞նց անունները պիտի դրուին ատոնց փոխարէն։ Անծանօթ «իշխանաւորները պատասխանած են թէ՝ Սերոբէ Բէշիշեան Պարգև Օհանէսեան անուններով պիտի փոխարինուին ջնջուածները։ Ասոնցմէ առաջինը գաշնակցական իսկ երկրորդն ալ ռամկավար է։

Երբ հնչակեանները կը հարցնէն թէ՝ այդ անծանօթները ո՞ր թշխանութեան կողմէ և ինչ հանգամանքով ներկայացած էին, Պ. Էպէեան պատասխանած է թէ՝ չգիտեր, և թէ այդ բանը օրանալու պարտականութիւնն ու իրաւունքը առաջնորդ Սրբազանին կը վերաբերէր։ որու ներկայութեամբ տեղի ունեցած են այդ ամէնը և նա լուրիւն պահած էր։

Իսկ երբ հնչակեանները կը դիմէն Սրբազանին, կատարուած ապօրինութեան և տարաձայնուած լուրերու մասին տեղեկութիւն քաղելու, նա կը պատասխանէ որ՝ ինքը միայն ընտրութեան օրինականութեան վրայ պաշտօն ունի թէ հսկելու։-Եթէ այսպէս է, ապա ուրեմն ինչո՞ւ խուսափած է իրեն եղած հարցումներուն ուղիղ պատասխան տալու, կը մնայ առեղծուածային։

Մինչ Ազգ. վարչութեան կարգ մը անդամներ ալ ըսած են որ՝ Ազգ. վարչութիւնը օր մի տեղեկութիւն ունեցած է, ցանկին երկու անուններուն ջնջումը որ իշխանութեան կողմէ կարգադրուած ըլլալուն մասին, եթէ երբեք եղած է։

Կատարեալ յիմար ըլլալու է հաւատալու համար թէ՝ Սուրիոյ մայրաքաղաքին մէջ, ռէմոկրատական Ֆրանսայի թեւարկութեան տակ գտնուող երկրին մէջ, որտեղուն ազգային տարբերով անծանօթ մարդիկ

Շարունակութիւնը Բ. էջէ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿՐՆԱ՞Ք ՈՒՐԱՆԱԼ

Գ.

Այո՛, առանց ի զուրի ժամանակ վատնելու, երանելի օրուան Ազգ. միութիւնը կարիք հանընցիներուն դրականօրէն օգտակար ըլլալու միակ ցանկութեամբ, իրեն եղած դիմումը նոյնութեամբ կը փոխանցէ երկու քոյր կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն և կը խնդրէ որ՝ ոչակցութիւնին կամ օժանդակութիւնին չ'զլանան։

Անկասկած սոյն գործը համերաշխական ոգիով յառաջ կը տարուի։

Դեռ աւելի փաստեր ունինք տալիք, բայց ի՞նչ հարկ, երբ արդէն ժամանակը ուշ է։

Դաղութիս մէջ կուսակցութեանց մրցիւ խռովութիւնները կոկեր ա՛նպիսի լարուածութեամբ մը, կարծել թէ՝ կողմերը ինքզինք պատերազմի դաշտ նկատած ըլլալով՝ արիւնալեղ ճակատամարտ մղելու հարկադրանքի տակ գտնուած ըլլան և մէկ կամ միւս կողմը յաղթելու կամ պարտուելու սարսափելիութիւն տեսնուի։

«Փիւնիկեան գահին վրայ բազմող երկու փեղահարները իրենց առաջին յարձակողական ազդանշանը տուին օրուան Ազգային պատուիրակութեան ներկայացուցիչ Տ. Տօքթոր Մելքոնեանին դէմ «հաշիւ կը պահանջենք» եան բողոք բարձրացնելով, ազմուկ յարուցանելով։

Դատ և դատարան առաջին անգամը ըլլալով իմացան հայ քաղաքական կուսակցութեանց գոյութիւնը։

Եւ այսպէս «Փիւնիկ»եան գահը ցնցուեցաւ, վտանգուեցաւ, բայց վերջաւոր վիճակի մէջ «Նոր Փիւնիկ»եան գահ մը կրցաւ կազմուցանել ու անկից պատգամներ արձակել գաղութիս պատակման ի հաշիւ...։

Անկից ի վեր տեղի ունեցող անցուդարձերը հինին շարունակութիւնն են։

«Նոր փիւնիկ»ն ալ չկրցաւ երկար դիմանալ, երկար տակալ, կարճ ժամանակ մը լուելէ վերջ, Պէյրութի հայ երկնակամարին վրայ խաղաղութեան և հանդարտութեան փոփոխագոյն ասպարէր մը նշմարուելէ յետոյ, խառնակութեանց աղդակը ապահովուեցաւ։

ԱՑԺՄ ՏԵՍԱՆԵԼԻ ԵՒ ՇՈՇԱՓԵԼԻ ԱՌԱՐԿԱՆ ԻԲՐ ԽԱՂԱԼԻՔ ՋԵՌՔԷ ՋԵՌՔ ԿԸ ԽԼԵՆ ԵՒ ԱՆՈՐ ԳԱՐՇԱԲՈՑՐ ՀՈՏԸ ՇԱՏԵՐՈՒՆ ՀԻԱՑՈՒՄ ԿԸ ՊԱՏՃԱՌԷ։

Համերաշխութեան աղդակներ կը փնտռուէին և այսօր արդէն ան գտնուած է։

Հայ հասարակութեան ամենատկար կողմը իր դիւրախարութիւնը նկատուած է։

Դժբախտաբար, դեռ հաւատացողներ կան, որ գաղութիս անդորրութիւնը կարելի է ապահովել յիշեալ «Անառակ որդի»ներու կողմէ արուած պատգամներու լրիւ գործադրութեամբ։

Մե՛ղք հայութեան։

Այլևս սթափուելու ենք, ժամանակն է որ՝ Պէյրութահայ հասարակութիւնը ինքնամփոփուի և «Անառակ Որդի»ներուն ատապատիր պատգամներէն չտարուի։

Կրցա՞նք հասկցուիլ։

Z

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Մկրտիչեան, որուն մահուան դոյժը լսեցի երէկ, այն Հայերէն էր զ՝ըս կարելի է իրրեւ մարդ դատել։

Այս նախադրանը հարկ չի թողուր ըսելու՝ թէ ինծի համար մահը սպասելիք մը չէ որ արտասուները կը սրբէ, ոչ ալ խաչաբաղոյց մը, որ կը մեծցնէ առաքինութիւնները։ Մեռնողին հանդէպ յարգանքը, երբ հրապարակաւ կ՝ընծայուի, դաս մը պէտք է ըլլայ ազգերուն համար, և ուրիշ ոչինչ։

Ինչ որ գիտեմ Մկրտիչեանի կենսագրութենէն՝ հետեւեալն է։

Մնած է Պոլիս, Բաւմելի Հիսար (լեռնցդէն մը ուրեմն...) ասկէ մօտաւորապէս 65 տարի առաջ։ Հայրը կանուխէն կորսնցուցած է և իր զմայլելի մօրը, զոր ճանչցած եմ, չարքաշ աշխատանքովը միայն կրնցած է Բոպէրթ Գոլէճ յաճախել և ուսարտել անոր շրջանը։ Անմիջապէս վերջը, Եւդոկիոյ ազգային վարժարանին անդրէն եղած է՝ երկու կամ երեք տարի։ Եգիպտոսի մէջ՝ հանդիպած եմ իր աշակերտներէն շատերուն։ որոնք բացառիկ գորովով մը և յարգանքով մը կը վերյիշէին իրենց այն ատենի շատ իրիտասարդ տնօրէնը և կ՝ըսէին թէ իր մեկնումէն վերջ՝ ան միշտ յիշուած ու փնտռուած է ամբողջ ժողովուրդէն։

Ցետոյ, մինչև 1895, կարծեմ տասը տարի, պաշտօնավարած է Պոլիս, իբրև հաշուակալ, հայ կարեւոր առեւտրական տան մը մէջ։ Այդ միջոցին է որ անդամակցած է Հնչակեան կուսակցութեան, վարած է պատասխանատու պաշտօններ, Իզմիրլեան պարիսարքին մօտ եղած է ներկայացուցիչը կուսակցութեան, ձերբակալուած և բանտարկուած է եօթը ամիս և 1895ի վերջերը Պոլսէն հեռանալով՝ Եգիպտոս եկած հաստատուած է, քիչ մը ետեն Աթէնք մը-նալէ վերջ։ Ապէք տարի։ Պոլսոյ մէջ ան արդէն ամուսնացած էր ուսուցչուհիի մը հետ, որմէ ունեցած է երեք մանչ զաւակ։ Աղեքսանդրիա, պահ մը կը ծառայէ Հայկ էֆէնդիի դրասենեակը, որ Թող. Խորհուրդի ատենապետ է։ Վերջէն, Առաջնորդարանի դիւանապետ կը նշանակուի։ Պանքայի «դէպք»էն յետոյ, գաղթականները հազարներով կը թափեն Աղեքսանդրիա և ամիսներով կը հոգացուին Առաջնորդարանի կողմէ՝ բնակելով անոր պարտէզը, վրաններու տակ։ Մկրտիչեան ինքզինք կը բազմապատկէ այդ անկարգութեան մէջ կարգ դնելու, այդ թշուառութիւնը ամոքելու համար։

Մօտ վեց տարի, եթէ չեմ սխալիր, կը վարէ դիւանապետութեան պաշտօնը, որ հեռու է չքաղաշտօն (sinécure) մը ըլլալէ։ Մայր կուսակալ երկարաւոր պայքար մը Թող. Խորհուրդին դէմ, որուն կ՝ատենապետէին յաջորդաբար Պօղոս Նուպար փաշա և Խան Դատարաններու Վերքաննիչ Ատեանին անդամ կարապետ պէյ Բէյլէրեան։ Թող. Խորհուրդը կը պարտուի։ Բէյլէրեան պէյ, որ գնահատած էր Մկրտիչեանի մտքի և աշխատութեան արտասովոր կարողութիւնները, զինք նշանակել կուտայ փորձագէտ—հաշուեյարգար (expert syndic) Խան Դատարաններուն մօտ — շատ փնտռուած և շատ ալ գնաւոր պաշտօն մը՝ որուն առաջին անգամ ըլլալով կը կոչուէր Հայ մը, ան ալ ոչ տեղացի։ Մօտ երեսուն տարի Մկրտիչեան կատարեց այդ գործը կատարեալ ձեռնհասութեամբ ու պարկեշտութեամբ, վայելելով թէ՛ Եւրոպացիին և թէ Եգիպտացիին վըստահութիւնը, յարգանքը ու կրնամ ըսել հիացումը։

Գանք իր ազգային գործունէութեան՝ Եգիպտոսի մէջ։ Բաժանումէն ետք, քանի մը տարի եղած է Հնչակեան կեդրոնի անդամ՝ Արփիարի, Կ Փափազեանի, Սուրէն Սուրէնեանի և այլոց հետ։ Այնուհետև քաշուած էր կուսակցական կեանքէ, մինչև օսմ. Սահմանադրութեան հրաչակումը 1908ին՝ երբ գարձաւ հիմնադիրներէն մէկը Սահմ. Ռամկ. կուսակցութեան։ Միևնոյն ատեն կ՝աշխատէր Բարեգործական Միութեան համար, միևնոյն ատեն կ՝աշխատէր Բարեգործական Միութեան համար. միևնոյն ատեն, եղած էր Աղեքսանդրիոյ Թեմ. Ժողովոյ, յետոյ Բաղ. Ժողովոյ անդամ և ատենապետ։ Մէկն էր այդ թաղականէն քիչ առաջ սկսած և քանի մը ամիս միայն լոյս տեսած Օտեանի փոքրիկ «Արև»ին Վարչութեան։ Այդ հանգամանքով և Պօղոս փաշա Նուպարի երաշխաւորութեամբ է՝ որ 1915ին, պատերազմի ատեն, իր անունին արուեցաւ արտօնութիւնը ներկայ «Արևի»ն, զոր սկսանք հրատարակել ինք, Տամատեան և ես, Աղեքսանդրիոյ մէջ, իբրև երկօրեայ թերթ։

Ամբողջ պատերազմի ատեն և զինադադարէ յետոյ մինչև Կիլիկիոյ պարպումը, եօթը տարի, Մկրտիչեան իր գործէն ուելի ըզբաղեցաւ ազգային գործով, յանուն Ազգ. Միութեան, յանուն կուսակցութեան և յանուն պարզապէս մարդկութեան խնդրի, եռանդի և կանոնաւոր աշխատանքի մարմնացումը եղաւ ան։ Գնաց—եկաւ Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ՝ երբեմն շաբաթական քանի մը անգամ։ Կամաւորներու համար դիմումներ Ֆրանս. հիւպատոսարանը, ժողովներ, յարաւոր թղթակցութիւն, յօդուած և լն. ամէն ինչ կրնար ընել այս նիւթոր, վատառողջ մարդը, որ մեծ ընտանիքի մը հայրը էր միանգամայն։ 1920ին, Փարիզի Ազգ. Բ. Համագումարը Պօղոս Նուպարի ատենապետութեամբ Պատուիրակութիւն; անդամ և ընդհ. քարտուղար, պաշտօն մը զոր եկաւ և վարեց վեց ամիսի չափ ու վերադարձաւ Եգիպտոս։

Հրապարակագիր Մկրտիչեանը հատորներ լեցնելու չափ բան գրած է Պոլսոյ և արտասահմանի հայերէն թերթերուն, յետոյ Աղեքսանդրիոյ reformeին մէջ՝ Armenus տարաստորագրութեամբ։ Եղած է «Բրւանդանդ»ի մէջ անտեսական և ելեմտական նիւթերու վրայ դրած «Պրոքլրը»։

Մարդը հայ էր և ինչ որ լաւագոյն է՝ Հայը մարդ էր Մկրտիչեանի մէջ, մանաւանդ իր կեանքին վերջին քսան տարուան շրջանին։ Խելացի էր, հանդարտ և լրջամիտ։ Բարեսիրտ ու ազնիւ ծայրայեղօրէն։ Առատաձեռն՝ շատ մը հարուստներէ աւելի։ Անանցմէ էր- որոնք եւրոպական ազգի մը մէջ, ազնայորը կը կազմեն ազգին, ծանօթ են ամբողջ ժողովուրդին, կը սիրուին, կը մեծարուին անկէ, որովհետև անոր համար աշխատած են միշտ՝ անշահախնդրօրէն և արդիւնաւոր կերպով։

Իմ համոզումս է, որ եթէ մենք տասը Մկրտիչեան ունենայինք Պոլսոյ մէջ 1908-1914ին և Փարիզի մէջ 1919ին, այսպէս չէինք իյնար կամ իյնալէ վերջ՝ կրնայինք ուելի գիւրաւ վերականգնիլ այսօր։

«Ա» ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԵԵԱՆ

ԿԱՐԳԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է

Պաղեստինի մէջ անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ բոլորովին։ Երկու կողմերու մամուլն ալ չափաւորութիւն ցոյց կուտայ։ Ոսոխ կանութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցները շատ ազդու եղան։ Ամէն ցոյց արտաքին թէ հրեական, արգիլուեցաւ։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱԳՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԳԼՈՒԽԷՆ

Ճակատագրական խոշոր դէպքերկան, որոնք ուժեղ դրօշմ մը կը դնեն բոլոր ժողովուրդներու նկարագրին վրայ։

Պատերազմը կարկառուն փաստն է առաջ, մեծ պատերազմը։

Պատերազմէն առաջ սնիրներու, գաղութներու, զեղծարարութեան և այլ կարգի անպարկեշտ դէպքերը երբէք արդի համեմատութեան չէին հասած։

Գոյացած է բոլորովին նոր մտաւիճակ մը, ուր բարոյական արժէքները գրէթէ տեղ չունին։

Եթէ այս սահմանումը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է գրէթէ բոլոր ժողովուրդներու համար, ուրեմն ճնշագոյն պէտք է համարուի մանաւորապէս Հայոց վերաբերմամբ, որովհետև ոչ մէկ ժողովուրդ զանգուածօրէն տեսաւ այն՝ ինչ որ Հայը կրեց՝ տարագրութեան և ջարդի քսամեայի և անբանացնող մթնոլորտի մը մէջ։

Մեզ համար շատ ուելի բացատրելի է, ուրեմն, արդի մտաւիճակը։

Բարոյական հիւանդութիւն մէնք որ համաճարակի պէս վարակած է մասնաւորապէս մեզ։

Եթէ հիւանդութեան ծագումը որոշ չափով անկախ էր մեր կամքէ։ ցաղութենէն (որովհետև անբարոյացնող դէպքերու և պայմաններու ազդեցութենէն զերծ մնալու համար պենթականէք չէ զինուած ըլլայ գիտակցական մաքուր և ուժեղ նկարագրոս մը), գոնէ անոր դէմ կռուելու պարտականութիւնը զուրս չէ մեր կամքէն։

Դեռանքի դժնէ պայքարին մէջ, ժողովրդային զանգուածները՝ բարեկին ու հաստէն շատ չեն նայիր, ամէն միջոց ներելի կը համարին ի խնդիր նիւթեղէն նպատակին։

Ժողովուրդները դաստիարակներու պէտք ունին. և այդ դաստիարակները բնականօրէն պիտի ըլլան, զեկավարի դիրք ունեցող անձերը եթէ կուզ՝ ըսենք, մտաւորականներ՝ աշխարհական թէ կրօնական։

Ահա այդ անհրաժեշտ դասակարգն է որ կը պակսի մեր մէջ։

Ահա ասոր համար, կը կրկնենք թէ մաքրագործումը պէտք է սկսիլ գլուխէն, զի նեխանդն ալ անկէ է։

Սիրա ունեցէք մօտէն հետաքրքրուելու մեր ազգային հաստատութիւններով, մանկապարտէզներէն մինչև տաճարները։ Եթէ բարոյական ըմբռնողութեանց առաջ և բնականոն դատողութիւնը չէ խթարուած ձեր մէջ, ահաւոր պատկերի մը առջև պիտի գտնէք դուք ձեզ

Վարժապետներէն մինչև վարդապետներն ու արքեպիսկոպոսները մէկ ճամբայ կը ճանչնան, այն է. կեղծիք, գողութիւն, խաբեբայութիւն, սուտ, զեղծարարութիւն, անբարոյութիւն, լրբութիւն և այլն, և այլն։

Այս բոլոր զազրելի ստորգելիները պատուանշաններու պէս ամեն օր գործածելէ չեն խրայիր մեր վարիչները, առաջնորդները, դասախարակները, վերջապէս ամեն կարգի պաշտօնատարները՝ վճարեալ կամ ոչ։

Ցարգելի բացառութիւնները շատ քիչ են։

Ցաճախ կատանք թղթակցութիւններ ու տեղեկութիւններ՝ այս տեսակ անձերու այլազան անպարկեշտութեանց վրայ և ապշահար կը մնանք թէ ինչպէս ազգը կը հովանաւորէ ու կը քաջալերէ այս տիպի անձերը։

Մեզ համար բոլորովին անըմբռնելի է այս երեւոյթը, և ահա ասոր համար ալ չենք կրնար գտպոդել ու մեր ցասումը կարտայայտենք ընդհանուր գծերու մէջ, իբրև անկեղծ մամուլի պարտականութիւն։

Բայց մեր մէջ կայ չարիքը քօղարկելու անտանելի մտայնութիւն մը, որ նոյնքան դատապարտելի է որքան չարիքը ինք։

Եթէ ենթական պաշտօնատար մըն է կամ կարգաւոր, իրաւունք չունիք աչք ծակող և անբարոյացնող իր թերութիւնները յիշելու կամ քննադատելու, յանուն պաշտօնին ու կարգին։ Ցանցաւոր էք, եթէ մարդկային արժանապատուութեան զգացումը չէ մեռած ձեր մէջ և կը փորձէք սևին սև ըսել։

Ինչպէ՞ս կուզէք որ մեր ժողովրդային զանգուածները դէպի անբարոյութիւն և անպարկեշտութիւն չքաշուին, երբ իրենց առաջնորդները իրենք անպարկեշտ են և անբարոյ, սահմոս են և խաբեբայ ու մէկը չկայ զիրենք պատժող ու կարգի հրաւիրող։

Օրինակը մեծէն կը սրուի։

Վարիչ դիրք ունեցողները իրենց անձին վրայ պէտք է մարմնացնեն մարդիկ բարձրացնող առաքինութիւնները, պէտք է ըլլան կենդանի հատորներ, որոնց ամեն մէկ խօսքին ու գործին մէջ ժողովուրդը պէտք է դիտէ ու կարդայ զինք ազնուացնող առաքինութիւնները։

Թ. ԵՂԻՇԷ

ԱՆՁԱՑՆ ՓԱՎԵԼ

Գրեց FREDERIC BOUTEL

Նախադէպէն յետոյ, երկուքը միատեղ սուրճ կ՝առնէին իրենց հիւրանոցին մէջ, երբ քիչ վերջը սենեակապանը հնչեցուց հնչակը մէկ հեռաձայնի։

—Թատերաքերթին խմբագիրն է որ խօսելու կուգայ ըսաւ սենեակապանը։

—Դրասենեակս առաջնորդէ, հիւրը խօսիլ կուզեմ ըսաւ Դանիէլ։

—Տէ՛ր իմ, պարոնը տիկինը տեսնել կը փափաքի։

—Ահ... հոս հրամցուցէք։

Լրագրապետը երեւցաւ։ Ան կը փնտռէր օրուան հերոսուհին գիտնալու համար...։

Լուսին նախ սարսափեցաւ, յետոյ անմիջապէս շփոթեցաւ և խօսեցաւ, խօսեցաւ համարձակ, իմաստներով լի, գանելով գեղափարներ, ցուցնելով խորհուրդներ, որոնք մարդս կ՝առաջնորդէն հինգ վայրկեան ուելի խորհելու։

Երբ լուսին ինքզինք իր ամուսնոյն հետ առանձին գտաւ, անոր երեսին վրայ թմրութիւն նշմարեց և հարցուց։

—Դանիէ՛լ, ինչ ունիս։

—Ե՞ս, ոչինչ, (փորձեց ժպտիլ) մը միայն քեզ կ՝ունկընդրեմ...։ և դուն կ՝երթայիր ու կ՝երթայիր... պզտիկս, քեզ պահ պիտի դնեմ, քեզի չեմ բարկանար... յուսախաբութիւնը անցքութիւն կ՝ըլլայ։

Անդրանիկ քեզ լարած է...կընի՛կ, դուն գեղեցիկ կնիկ մըն ես և դուն ինծի դեռ պէտք ունիս...։

Միևնոյն բանն է թերթերուն համար ք՝ քննադատութեանց..դուն լաւ կ՝ըմբռնես որ իմ շնորհիւ է որ քեզ կը յաջողցնէն... դուն կը կարծե՞ս որ քու պզտիկ գործդ կարդալու եթէ տիկին Դանիէլ Ալլէր չըլլայիր... ուրեմն հակցար, ճնապարէ լուրջ կերպարանք առնել...։

Առաջ քեզ կը ծաղրեն... շաբաթական դժնդակօրէն ծաղրել, գարգափելով անոր ըլուրախութիւնն ու պատելով կատակախաղը, անկէ ոչինչ ձգելով...։

Լուսին չէր մտածեր թէ՝ իր ամուսինը իրաւունք ունէր կամ ինք յանցաւոր էր։ Ան մեկուսացած և ահաբեկած էր։ Այժմ բուռն կերպով ապատամբած էր։ Դանիէլ Ալլէր վատ նախանձոտ էր։ Ան դիտմամբ վարկաբեկեց անոր արժանապատուութիւնը հեգնական ծափահարութեան մէջ։

—Հատարակութիւնը քեզի պէս չի գտներ, ըսաւ Լուսին ծաղրելով և դալէլելով իր բարկութենէն...և դուն չե՞ս գիտեր, յաւելիկայ երկիս նիւթ մը ունիմ որ է ամրցակցութիւն։

Դանիէլ Ալլէր իր ուսերը թօթուեց։

Քշնամացած էին։

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՄԻԹԻՆԿԻՆ ՇՈՒՐՋ

Մարսէյլի Տարօն-Տուրուբերան Հայրենակցական Միութիւնը կը յայտարարէ թէ բարձրակապէս ուսուցանողին անունին փակցուած և «Ցառաջիկ» մէջ ալ երևցած այն լուրը թէ Տարօն-Տուրուբերան Հայրենակցականն ալ մասնակցած է տարբերախտ Ճանիկեանի համար կազմուած միթինկին։

Տարօնցիները այն խոր համոզումը ունին որ այդ տեսակ բողոքները ոչ մէկ արդիւնք կուտան։

* * *

1929 թուին Լենինականի մէջ կային 2000 անգործներ, 1931ին անգործներու թիւը իջաւ 113ի, իսկ այս տարի ոչ միայն անգործներ չկան, այլ և զգալի է պէտքը հազարաւոր բանուորներու։

* * *

Մեծանուն գրագէտ Արշակ Չօպանեանի այցելութիւնը մեծ խանդավառութիւն ստեղծած է Պուրսէյի մէջ, գեղեցիկ բանախօսութիւններով ան ծանօթացուցած է տրուեսան ու դպրութիւնը։ Թուրմանիոյ թագաւորը անոր շնորհած է «Ռուսմանական Աստղ» պատուանշանը։

* * *

Սելանիկի մէջ մեռած Ցօրդ. Գ. Ասլանեանի յուղարկաւորութիւնը Միջազգային սուգի կերպարանք մը առած է, բազմահազար ժողովուրդ հետևած է դագաղին։

* * *

Մեծանուն դերասան Վահրամ Փափազեան արդէն հասած է Փարիզ և ի մտոյ պիտի սկսի ներկայացումներու շարքին։ Ցուսալի է որ Վ. Փափազեան այցելէ նաև Պէյրութ։

* * *

Կլիր հիւանդութիւնը սաստկացած ըլլալով Պոլսոյ մէջ Ազգ. հիւանդանոցը պարապ տեղ չէ մնացած, հիւանդանոցի պաշտօնէութեան մեծ մասն ալ հիւանդ պառկած է համաճարակէն։

* * *

Հանոյ Հայրենակցականի Մարսէյլի Մասնաճիւղն ալ յայտարարութիւն մը հրատարակելով, ակամայ պատասխան մը տուած է Ճանիկեանի միթինկին առթիւ իր ներկայացուցչի հասցէին արձակուած քննադատութեանց դէմ, ըսելով որ իր ներկայացուցիչը միթինկին դէմ բողոքելով, կատարած է Միութեան կողմէ իր վրայ դրուած պարտականութիւնը։

* * *

Ամերիկացի հարուստ կին մը մեռած ատեն 3 հազարական տոլար կը տակ կընէ իր սիրելի երկու կատուներուն, որպէսզի իր մահէն վերջ ուրշանիկ տարին տանք։

Տագնապի այս ծանր օրերուն, երբ անթիւ խեղճեր պատառ մը չոր հացի կարօտը կը քաշեն, սարսափելի բան չէ՞ մտածելը թէ կին մը 10 հազար տոլարի հարստութիւն մը ամրագրած է մինակ երկու կատուներու երշանկութեան համար։

ՍՏԱՄԱՐԶԱՆՔ

Ընթերցո՛ղ, գիւր եօթը միաւորական թիւ, որուն գումարը 40 ելնէ։ Պիտի ստանաս մէկ տոլար արժողութեամբ գիրք մը նուէր։

Այս կարգը մեզ վերադարձնելու պայմանաւ.

.+.+.+.+.+.+.+= .

Վերև նշանակուած կէտերուն տեղ նշանակել գտեսուած միաւորական թիւերը և=էն վերջ՝ գումարը։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«Մատամարզանք» ի մասին մինչ ցարդ մեզ ղրկուած պատասխանները անգոհացուցիչ են, գործողութեան ձևին մէջ սխալներ կան, մինչև 20 օր պայմանժամ չլուծուած պարագային, «Լիբրանի մէջ պիտի հրատարակենք պատասխանը։

ՌԱՖԱԷԼՈՐԴԱԳԻՐՈՒԵՑԻՔ
«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻՆ»
«ՊԱՀ. ՄԱՄՈՒԼ» ԻՆ

Մկրտիչեան, որուն մահուան դոյժը լսեցի երէկ, այն Հայերէն էր զ՝ըս կարելի է իրրեւ մարդ դատել։

Այս նախադրանը հարկ չի թողուր ըսելու՝ թէ ինծի համար մահը սպասելիք մը չէ որ արտասուները կը սրբէ, ոչ ալ խաչաբաղոյց մը, որ կը մեծցնէ առաքինութիւնները։ Մեռնողին հանդէպ յարգանքը, երբ հրապարակաւ կ՝ընծայուի, դաս մը պէտք է ըլլայ ազգերուն համար, և ուրիշ ոչինչ։

Ինչ որ գիտեմ Մկրտիչեանի կենսագրութենէն՝ հետեւեալն է։

Մնած է Պոլիս, Բաւմելի Հիսար (լեռնցդէն մը ուրեմն...) ասկէ մօտաւորապէս 65 տարի առաջ։ Հայրը կանուխէն կորսնցուցած է և իր զմայլելի մօրը, զոր ճանչցած եմ, չարքաշ աշխատանքովը միայն կրնցած է Բոպէրթ Գոլէճ յաճախել և ուսարտել անոր շրջանը։ Անմիջապէս վերջը, Եւդոկիոյ ազգային վարժարանին անդրէն եղած է՝ երկու կամ երեք տարի։ Եգիպտոսի մէջ՝ հանդիպած եմ իր աշակերտներէն շատերուն։ որոնք բացառիկ գորովով մը և յարգանքով մը կը վերյիշէին իրենց այն ատենի շատ իրիտասարդ տնօրէնը և կ՝ըսէին թէ իր մեկնումէն վերջ՝ ան միշտ յիշուած ու փնտռուած է ամբողջ ժողովուրդէն։

Ցետոյ, մինչև 1895, կարծեմ տասը տարի, պաշտօնավարած է Պոլիս, իբրև հաշուակալ, հայ կարեւոր առեւտրական տան մը մէջ։ Այդ միջոցին է որ անդամակցած է Հնչակեան կուսակցութեան, վարած է պատասխանատու պաշտօններ, Իզմիրլեան պարիսարքին մօտ եղած է ներկայացուցիչը կուսակցութեան, ձերբակալուած և բանտարկուած է եօթը ամիս և 1895ի վերջերը Պոլսէն հեռանալով՝ Եգիպտոս եկած հաստատուած է, քիչ մը ետեն Աթէնք մը-նալէ վերջ։ Ապէք տարի։ Պոլսոյ մէջ ան արդէն ամուսնացած էր ուսուցչուհիի մը հետ, որմէ ունեցած է երեք մանչ զաւակ։ Աղեքսանդրիա, պահ մը կը ծառայէ Հայկ էֆէնդիի դրասենեակը, որ Թող. Խորհուրդի ատենապետ է։ Վերջէն, Առաջնորդարանի դիւանապետ կը նշանակուի։ Պանքայի «դէպք»էն յետոյ, գաղթականները հազարներով կը թափեն Աղեքսանդրիա և ամիսներով կը հոգացուին Առաջնորդարանի կողմէ՝ բնակելով անոր պարտէզը, վրաններու տակ։ Մկրտիչեան ինքզինք կը բազմապատկէ այդ անկարգութեան մէջ կարգ դնելու, այդ թշուառութիւնը ամոքելու համար։

Մօտ վեց տարի, եթէ չեմ սխալիր, կը վարէ դիւանապետութեան պաշտօնը, որ հեռու է չքաղաշտօն (sinécure) մը ըլլալէ։ Մայր կուսակալ երկարաւոր պայքար մը Թող. Խորհուրդին դէմ, որուն կ՝ատենապետէին յաջորդաբար Պօղոս Նուպար փաշա և Խան Դատարաններու Վերքաննիչ Ատեանին անդամ կարապետ պէյ Բէյլէրեան։ Թող. Խորհուրդը կը պարտուի։ Բէյլէրեան պէյ, որ գնահատած էր Մկրտիչեանի մտքի և աշխատութեան արտասովոր կարողութիւնները, զինք նշանակել կուտայ փորձագէտ—հաշուեյարգար (expert syndic) Խան Դատարաններուն մօտ — շատ փնտռուած և շատ ալ գնաւոր պաշտօն մը՝ որուն առաջին անգամ ըլլալով կը կոչուէր Հայ մը, ան ալ ոչ տեղացի։ Մօտ երեսուն տարի Մկրտիչեան կատարեց այդ գործը կատարեալ ձեռնհասութեամբ ու պարկեշտութեամբ, վայելելով թէ՛ Եւրոպացիին և թէ Եգիպտացիին վըստահութիւնը, յարգանքը ու կրնամ ըսել հիացումը։

Գանք իր ազգային գործունէութեան՝ Եգիպտոսի մէջ։ Բաժանումէն ետք, քանի մը տարի եղած է Հնչակեան կեդրոնի անդամ՝ Արփիարի, Կ Փափազեանի, Սուրէն Սուրէնեանի և այլոց հետ։ Այնուհետև քաշուած էր կուսակցական կեանքէ, մինչև օսմ. Սահմանադրութեան հրաչակումը 1908ին՝ երբ գարձաւ հիմնադիրներէն մէկը Սահմ. Ռամկ. կուսակցութեան։ Միևնոյն ատեն կ՝աշխատէր Բարեգործական Միութեան համար, միևնոյն ատեն կ՝աշխատէր Բարեգործական Միութեան համար. միևնոյն ատեն, եղած էր Աղեքսանդրիոյ Թեմ. Ժողովոյ, յետոյ Բաղ. Ժողովոյ անդամ և ատենապետ։ Մէկն էր այդ թաղականէն քիչ առաջ սկսած և քանի մը ամիս միայն լոյս տեսած Օտեանի փոքրիկ «Արև»ին Վարչութեան։ Այդ հանգամանքով և Պօղոս փաշա Նուպարի երաշխաւորութեամբ է՝ որ 1915ին, պատերազմի ատեն, իր անունին արուեցաւ արտօնութիւնը ներկայ «Արևի»ն, զոր սկսանք հրատարակել ինք, Տամատեան և ես, Աղեքսանդրիոյ մէջ, իբրև երկօրեայ թերթ։

Ամբողջ պատերազմի ատեն և զինադադարէ յետոյ մինչև Կիլիկիոյ պարպումը, եօթը տարի, Մկրտիչեան իր գործէն ուելի ըզբաղեցաւ ազգային գործով, յանուն Ազգ. Միութեան, յանուն կուսակցութեան և յանուն պարզապէս մարդկութեան խնդրի, եռանդի և կանոնաւոր աշխատանքի մարմնացումը եղաւ ան։ Գնաց—եկաւ Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ՝ երբեմն շաբաթական քանի մը անգամ։ Կամաւորներու համար դիմումներ Ֆրանս. հիւպատոսարանը, ժողովներ, յարաւոր թղթակցութիւն, յօդուած և լն. ամէն ինչ կրնար ընել այս նիւթոր, վատառողջ մարդը, որ մեծ ընտանիքի մը հայրը էր միանգամայն։ 1920ին, Փարիզի Ազգ. Բ. Համագումարը Պօղոս Նուպարի ատենապետութեամբ Պատուիրակութիւն; անդամ և ընդհ. քարտուղար, պաշտօն մը զոր եկաւ և վարեց վեց ամիսի չափ ու վերադարձաւ Եգիպտոս։

Հրապարակագիր Մկրտիչեանը հատորներ լեցնելու չափ բան գրած է Պոլսոյ և արտասահմանի հայերէն թերթերուն, յետոյ Աղեքսանդրիոյ reformeին մէջ՝ Armenus տարաստորագրութեամբ։ Եղած է «Բրւանդանդ»ի մէջ անտեսական և ելեմտական նիւթերու վրայ դրած «Պրոքլրը»։

Մարդը հայ էր և ինչ որ լաւագոյն է՝ Հայը մարդ էր Մկրտիչեանի մէջ, մանաւանդ իր կեանքին վերջին քսան տարուան շրջանին։ Խելացի էր, հանդարտ և լրջամիտ։ Բարեսիրտ ու ազնիւ ծայրայեղօրէն։ Առատաձեռն՝ շատ մը հարուստներէ աւելի։ Անանցմէ էր- որոնք եւրոպական ազգի մը մէջ, ազնայորը կը կազմեն ազգին, ծանօթ են ամբողջ ժողովուրդին, կը սիրուին, կը մեծարուին անկէ, որովհետև անոր համար աշխատած են միշտ՝ անշահախնդրօրէն և արդիւնաւոր կերպով։

Իմ համոզումս է, որ եթէ մենք տասը Մկրտիչեան ունենայինք Պոլսոյ մէջ 1908-1914ին և Փարիզի մէջ 1919ին, այսպէս չէինք իյնար կամ իյնալէ վերջ՝ կրնայինք ուելի գիւրաւ վերականգնիլ այսօր։

«Ա» ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԵԵԱՆ

ԿԱՐԳԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է

Պաղեստինի մէջ անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ բոլորովին։ Երկու կողմերու մամուլն ալ չափաւորութիւն ցոյց կուտայ։ Ոսոխ կանութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցները շատ ազդու եղան։ Ամէն ցոյց արտաքին թէ հրեական, արգիլուեցաւ։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱԳՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԳԼՈՒԽԷՆ

Ճակատագրական խոշոր դէպքերկան, որոնք ուժեղ դրօշմ մը կը դնեն բոլոր ժողովուրդներու նկարագրին վրայ։

Պատերազմը կարկառուն փաստն է առաջ, մեծ պատերազմը։

Պատերազմէն առաջ սնիրներու, գաղութներու, զեղծարարութեան և այլ կարգի անպարկեշտ դէպքերը երբէք արդի համեմատութեան չէին հասած։

Գոյացած է բոլորովին նոր մտաւիճակ մը, ուր բարոյական արժէքները գրէթէ տեղ չունին։

Եթէ այս սահմանումը ընդհանուր առմամբ ճիշտ է գրէթէ բոլոր ժողովուրդներու համար, ուրեմն ճնշագոյն պէտք է համարուի մանաւորապէս Հայոց վերաբերմամբ, որովհետև ոչ մէկ ժողովուրդ զանգուածօրէն տեսաւ այն՝ ինչ որ Հայը կրեց՝ տարագրութեան և ջարդի քսամեայի և անբանացնող մթնոլորտի մը մէջ։

Մեզ համար շատ ուելի բացատրելի է, ուրեմն, արդի մտաւիճակը։

Բարոյական հիւանդութիւն մէնք որ համաճարակի պէս վարակած է մասնաւորապէս մեզ։

Եթէ հիւանդութեան ծագումը որոշ չափով անկախ էր մեր կամքէ։ ցաղութենէն (որովհետև անբարոյացնող դէպքերու և պայմաններու ազդեցութենէն զերծ մնալու համար պենթականէք չէ զինուած ըլլայ գիտակցական մաքուր և ուժեղ նկարագրոս մը), գոնէ անոր դէմ կռուելու պարտականութիւնը զուրս չէ մեր կամքէն։

Դեռանքի դժնէ պայքարին մէջ, ժողովրդային զանգուածները՝ բարեկին ու հաստէն շատ չեն նայիր, ամէն միջոց ներելի կը համարին ի խնդիր նիւթեղէն նպատակին։

Ժողովուրդները դաստիարակներու պէտք ունին. և այդ դաստիարակները բնականօրէն պիտի ըլլան, զեկավարի դիրք ունեցող անձերը եթէ կուզ՝ ըսենք, մտաւորականներ՝ աշխարհական թէ կրօնական։

Ահա այդ անհրաժեշտ դասակարգն է որ կը պակսի մեր մէջ։

Ահա ասոր համար, կը կրկնենք թէ մաքրագործումը պէտք է սկսիլ գլուխէն, զի նեխանդն ալ անկէ է։

Սիրա ունեցէք մօտէն հետաքրքրուելու մեր ազգային հաստատութիւններով, մանկապարտէզներէն մինչև տաճարները։ Եթէ բարոյական ըմբռնողութեանց առաջ և բնականոն դատողութիւնը չէ խթարուած ձեր մէջ, ահաւոր պատկերի մը առջև պիտի գտնէք դուք ձեզ

Վարժապետներէն մինչև վարդապետներն ու արքեպիսկոպոսները մէկ ճամբայ կը ճանչնան, այն է. կեղծիք, գողութիւն, խաբեբայութիւն, սուտ, զեղծարարութիւն, անբարոյութիւն, լրբութիւն և այլն, և այլն։

Այս բոլոր զազրելի ստորգելիները պատուանշաններու պէս ամեն օր գործածելէ չեն խրայիր մեր վարիչները, առաջնորդները, դասախարակները, վերջապէս ամեն կարգի պաշտօնատարները՝ վճարեալ կամ ոչ։

Ցարգելի բացառութիւնները շատ քիչ են։

Ցաճախ կատանք թղթակցութիւններ ու տեղեկութիւններ՝ այս տեսակ անձերու այլազան անպարկեշտութեանց վրայ և ապշահար կը մնանք թէ ինչպէ՞ս ազգը կը հովանաւորէ ու կը քաջալերէ այս տիպի անձերը։

Մեզ համար բոլորովին անըմբռնելի է այս երեւոյթը, և ահա ասոր համար ալ չենք կրնար գտպոդել ու մեր ցասումը կարտայայտենք ընդհանուր գծերու մէջ, իբրև անկեղծ մամուլի պարտականութիւն։

Բայց մեր մէջ կայ չարիքը քօղարկելու անտանելի մտայնութիւն մը, որ նոյնքան դատապարտելի է որքան չարիքը ինք։

Եթէ ենթական պաշտօնատար մըն է կամ կարգաւոր, իրաւունք չունիք աչք ծակող և անբարոյացնող իր թերութիւնները յիշելու կամ քննադատելու, յանուն պաշտօնին ու կարգին։ Ցանցաւոր էք, եթէ մարդկային արժանապատուութեան զգացումը չէ մեռած ձեր մէջ և կը փորձէք սևին սև ըսել։

Ինչպէ՞ս կուզէք որ մեր ժողովրդային զանգուածները դէպի անբարոյութիւն և անպարկեշտութիւն չքաշուին, երբ իրենց առաջնորդները իրենք անպարկեշտ են և անբարոյ, սահմոս են և խաբեբայ ու մէկը չկայ զիրենք պատժող ու կարգի հրաւիրող։

Օրինակը մեծէն կը սրուի։

Վարիչ դիրք ունեցողները իրենց անձին վրայ պէտք է մարմնացնեն մարդիկ բարձրացնող առաքինութիւնները, պէտք է ըլլան կենդանի հատորներ, որոնց ամեն մէկ խօսքին ու գործին մէջ ժողովուրդը պէտք է դիտէ ու կարդայ զինք ազնուացնող առաքինութիւնները։

Թ. ԵՂԻՇԷ

ԱՆՁԱՑՆ ՓԱՎԵԼ

Գրեց FREDERIC BOUTEL

Նախադէպէն յետոյ, երկուքը միատեղ սուրճ կ՝առնէին իրենց հիւրանոցին մէջ, երբ քիչ վերջը սենեակապանը հնչեցուց հնչակը մէկ հեռաձայնի։

—Թատերաք

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅԱՋՈՂ Կ'ԱՆՑՆԻՆ

Մեր ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ թէ՝ Անդր Նահրի գաւառական ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենար անցեալ կիրակի, ըստ առաջնորդարանի կարգադրութեան և պիտի ընթանային միմիայն երեք հոգի։

Նշանակուած ժամուն կաթ. փոխ. Դեր. Տ. Եղիշէ Սրբազան Անդր Նահր ժամանեց և եկեղեցիի աւարտումէն անմիջապէս վերջ ձեռնարկեց ընտրութեան։

Ընտրութեան մասնակցեցան 57 անձեր և հետևեալ արդիւնքը ստաց։

Պարոնայք.—

Երևանեան	56
Սիւլահեան	48
Սիւրմէնեան	45
Տօքթ. Փոթուքեան	11
Գըրանեան	9
Դազանճեան	1
Գրքգեաշարեան	1

Պ. ՆԱՈՒՄ ՄՈՒՔԱՐՋԱԼ

Թերթիս առաջին էջին վրայ գրած ենք Ամերիկայ հրաապարակուող «էլ Հօտաս» թերթի տէր և տնօրէն Նաում Մուքարջալի մեկ կենդանագիրը, որու մահուան գոյժը արձագանգեցին բոլոր թերթերը։

Պ. Նաում Մուքարջա վերջիրս Բարիզ եկած էր և կ'աշխատէր Լիբանանի յաջորդ նախագահին աթոռը ի նպաստ Պ. Էմիլ Էտազիի ապահովել։ Ինքը սիրուած և ծանօթ հրապարակագիր մըն էր, և անցեալին մէջ, հայերուս համար սրտանց նուիրուող մը։

ԵՐԳԱՇԱՆԴԷՍ

Անցեալ հինգշաբթի երեկոյեան տեղը ունեցաւ մեծ հիւղաւանի Սահակեան վարժարանին ի նպաստ սարքուած երգահանդէսը, նախագահութեամբ Կրթական նախարարին քաղաքիս հայ բողոքականաց ժողովարահին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան։

Սահակեան վարժարանի 65 աշակերտուհիներ, ղեկավարութեամբ Պ. Պերպէրեանի, խիստ յաջող կերպով երգեցին ընտիր միացեալ երգեր։ Պ. Պերպէրեան ջութակի վրայ և դաշնակի ընկերակցութեամբ նուագեց իր հեղինակութիւններէն յաջող կտորներ։ Տիկին Պէրպէրեան և Օր. Ճանեան գովելի զգայնութեամբ մը մեներգեցին։

Երեկոյեան ուշ տէն երգահանդէսը վերջացաւ չ'ակնկալուած յաջողութեամբ մը և ժողովուրդը չափազանց գոհ ապաւորութեան տակ բաժնուեցաւ սրահէն։

«ՄԱՅՐԻՆՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ»

Վերջերս տեղական կառավարութեան կողմէ «Մայրիներու Երկիրը» անուն գիրք մը հրատարակուեցաւ, որու մէջ մանրամասնօրէն նկարագրուած են Լիբանանի պատմական վայրերն ու տեսարանները։ Գիրքը զարդարուած է բազմաթիւ նկարներով, բոլորն ալ Լիբանանի տեսարանները պատկերացնող։

Լիբանանի կառավարութիւնը միանգամայն որոշած է 20,000 քարթ փոստալներ պատրաստել տալ։

«Մայրիներու Երկիրը» և քարթ փոստալները պիտի ծառայեն գիւղացուցութիւնը քաջալերելու։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ

Անցեալ շաբաթ քաղաքս ժամանեցին 60 զբօսաշրջիկները, որոնք ճիպէլ, Պաալպէք, պարտէլ վերջ Պաղեստին մեկնեցան։

Պ. ՓՕՍՈՅԻՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Բ. գումարը Պ. Փոսոյ Սուրիական ընտրութիւնները յաջողութեամբ լրացնելէ յետոյ, շաբթուս մէջ քաղաքս ժամանելով՝ ի մօտոյ պիտի ձեռնարկէ Լիբանանի յաջորդ նախագահի ընտրութեան։

ԿԱՐԾՈՒՐ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այսօր երեկոյեան ժամը 6ին Ծրէրներու գալէհին մէջ տեղի պիտի ունենայ հրապարակային բանախօսութիւն մը։ Պիտի խօսի քաղաքիս փաստաբաններէն՝ մէջբ Կապրիել Մէնասա։

Պատրաստուածով է։

Մահափորձ

ՍՈՒՊՀԻ ՊԷՅ ՊԷՐԷՔԷԹԻ ԴԷՄ

Երէկ առաւօտ ժամը 9ին օթէլ Բուայեալի մէջ տեղի ունեցաւ ողբալի բայց իրական Թատերգութիւն մը։

Ցիշեալ ժամուն մէջ օթէլ Բուայեալի ընդարձակ սրահը բազմաթիւ ծանօթ դէմքեր գրաւած էին, Սուպհի Պէյ Պէրէքէթ, Սուրիոյ նախկին պետը՝ Մօնսէնիոր Բաֆայէլ Նըմրին նեռ խօսակցած պահուն, դուրսէն երիտասարդ մը, ձեռքը ատրճանակ մը բռնած ներս մտնելով կը փորձէ կրակել, բայց ներկաները կ'անցնին Սուպհի պէյ Պէրէքէթի առջեւ եւ կարգիլեն անծանօթին կրակելը, միջոց այդ, ուրիշ մը՝ զօրաւոր հարուածով տէրորիստի ատրճանակը գետին կը ձգէ, այս պահուն տէրորիստը դաշոյնի կը դիմէ եւ կը վիրաւորէ Սուպհի Պէյ Պէրէքէթի բարեկամներէն Լեւոն Հազարապետեանը ուսէն, Սալէհ Թարպիշը ձեռքէն, Անթուան Էսսէ կողէն եւ ուրիշ մի քանիներ։

Տէրորիստը կը կոչուի Սաիտ էլ Հիւսէյնի, 25 տարեկան եւ Հոմսէն եկած, իրական անունն է Մուհամմէտ Սաիտ էլ Պանիաս ուսանող Ամերիկեան համալսարանի հարտարագիտական ճիւղին։ Ոստիկաններ վրայ հասնելով տէրորիստը ձերբակալեցին։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

Երէկ գիշեր քարանթինայի մօտերը գտնուող նպարավաճառի մը խանութը կողոպտած են։ կասկածներ կան դրշեր ապահին վրայ։ Ոստրկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է։

ԷՇՐԷՔԻՇԻ ԹԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս որ գրած էինք, Էշրէքիշի թաղամասին մէջ տեղի ունեցող թաղական ընտրութիւնը հետաքրքիր արդիւնքը տուած էր։

Շնորհները Տ. Տ. Փ. Փաստուլեան (Հէյրունեան), Դաւիթ Մարգարեան, Համազասպ Տ. Խաչատուրեան (Մշեցի) Յակոբ Զրգեան, Ռուբէն Ս. Պալեան (Տ. Սոլոյ), Մելքոն Թաղազեան (Այնթապցի), և Մխոպ Աւետիսեան։

Ցիշեալ ազգայիններուն չհաշած ընալու մասին հարկ եղածը Առաջնորդարան տեղեկագրուած ընալով հանդերձ, մինչ ցարդ Առաջնորդարանը լռութիւն կը պահէ և վաւերացնութիւնը կ'ուշացնէ։

Մ. ՄԱՔՏՕՆԱԼՏ ԵՒ ԶԷՆԸՆԿԵՑԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Լաւ կայ թէ Մ. Մաքտօնալտ կը յուսայ, այս ամսուան վերջը ժընև երթալ Ներկայացուցչական խորհրդաժողովին։ Հաւանական է որ տեսը այդ այցելութիւնը զուգադիպի Մ. Սիրմսընի հոն հասնելուն։

ԳՈՀ է ԼՈՆՏՈՆԻ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ.—Ծրանոտ շատ գոհ է Դանուպեան խորհրդակցութեանց առաջին արդիւնքէն։ Մ. Թարիս Լոնտոնէն վերադարձին ըսաւ. «գործերը շատ աղէկ ընթացան։ Հիանալի արամագրութեան մը ներքև նշանաբեցանք և անսովոր յստակութեամբ մը ժանակցեցանք միջազգային հարցերու շուրջ։ Ֆրանսական մամուլը այն կարծիքը ունի թէ Լոնտոնի խորհրդակցութիւնները աւելի ամրապնդեցին Ֆրանգիանգլիական յարաբերութիւնները։ Համաձայնութիւն մը գոյացաւ 10/.09 զեղջ մը ընելու Դանուբեան երկիրներու մաքսատէնիքներու մէջ և մտադրութիւն կայ խոշոր փոխառութիւն մը ընելու անոնց։

ՀԱՅՖԱՅԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

«Մանչէսթըր Կարտըն» կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ Հայֆայի նաւահանգիստին մասին և կը յիշէ Նաբուլիոն Պոնրբարթի այն խօսքը թէ Աքքան է Արևելքի բանալին։ Անգլիացիները կը խորհին թէ այդ բանալին կը գտնուի Աքքայի ծոցին մէջ ծայրը։ Ահա թէ ինչու համար ձեռնարկուած չէին Հայֆայի նաւահանգիստը։ Այդ նաւահանգիստ այդ աննշան գի ղաքաղաքը Մի ջերկրականի ամենակարեւոր քաղաքներէն մէկը պիտի դարձնէ։ Նոր նաւահանգիստը որ պատրաստ պիտի ըլլայ 1933ին, 360 ԱԿՐ տարածութիւն ունի, մինչ Մարսէյլի նաւահանգիստին տարածութիւնն է 300 ԱԿՐ։ Ան պիտի կրնայ ընդունիլ «Մորէթանիայի Նման խոշոր» շոգենաւեր, որոնք Պաղեստին պիտի փոխադրեն բազմաթիւ զբօսաշրջիկներ։ Հայֆա Պաղեստինէն զատ Մայրագոյն Արևելքի տնտեսական կացութեան վրայ ևս պիտի ազդէ, Իրաքի ջարիւղի ընկերութիւնը քարիւղի ենթամուղը Հայֆա առաջնորդելով, հոն պիտի հաստատէ զտանոցներ, ինչ որ մեծապէս պիտի օգնէ Պաղեստինի տնտեսական զարգացումին։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ներմակ ռուսերուն գործունէութիւնը

Մ. Արևելքի դեպքերուն հետևանքով արեւմտեան Եւրոպայի մէջ հետզհետէ մեծ համակրութիւններ կ'ստանէ ներմակ Ռուսերու գործունէութիւնը, որ զգալի կ'ըլլայ մանաւանդ Պալթիկեան երկիրներու մէջ, մասնաւորապէս Լեթլանիա և Էսթոնիա։ Քանի մը օրէ ի վեր այն կողմերը արդէն ներմակ Ռուսեր կը բնակին։

Սովիէթները Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ

Խարպին.— Վերջին երկու շաբաթուան ընթացքին ճարոնական երեք զինուորական օդանաւեր վար իջեցուցին սովիէթ օդանաւերու միջոցաւ։ Մարոնական օդանաւորդները զէնքնկեց եղան և օդանաւերն ալ գրաւուեցան։ Կը ծանուցուի 80 նոր սովիէթական օդանաւեր հասան Վլատիվոսթոքի մօտ գտնուող Սրասօքի օդակայանը, ուր մեծ թիւով ռուսական զօրք կը կեդրոնանայ։

Պաղեստինի մէջ կացութիւնը կը ծանրանայ

Երուսաղէմ.— Ամերիկացի հրեան որ մեռած գտնուեցաւ, քննութեամբ հաստատուած է թէ ինքնասպան եղած է։ Իսկ իսլամ շոֆէօրը որ նոյնպէս սպաննուեցաւ, գիշեր ատեն կ'օպասէր հրէական սինէմայի մը առջև, երբ քանի մը հրէաներ օթոն նստելով հեռացան դէպի էլ Ռաքհաֆիա, ուր սպաննուած գտնուեցաւ։

Այդ գիշեր ուրիշ տարբ մը ևս, որ գիւղէն Երուսաղէմ կուգար, յարձակումի ենթարկուեցաւ, բայց կրցաւ ազատիլ։ Երէկ կէսօրէն կարգ մը երիտասարդ Մակաբայեցի հրէաներ և ազգիներ ուզեցին բռնի իսլամ Ս. տեղերը մտնել։ արտօնուած չեղաւ։ Ասոնց անգլիացի ոստիկաններու միջամտութեան, այդ դեպքը կրնար ծանր հետևանքներու յանգիլ։

Արաբական գործադիր քոմիթէն այս եղածներուն համար բողոքեցաւ Բարձր Քոմիսէրին ըսելով թէ ատանք կ'սպառնան անդորրութիւնը վրդովել։ Սպաննուած շոֆէօրին թաղումը տեղի ունեցաւ մեծ շուքով։ Անգլիացի զինուորներ կը հսկեն անդորրութեան պահպանումին։ Թերթերուն պատուէր տրուեցաւ գրգռիչ լուրեր չգրել։ Զօրքերը հրման ունին խստօրէն զսպել ամէն շարժում։

Ազատ - փոխանակութեան խորհրդաժողովը

Լոնտոն.— Ազատ-փոխանակութեան միջազգային խորհրդաժողովին մէջ Լորտ Սնոսըն խօսք առնելով ի նպաստ Ազատ-փոխանակութեան տրամաբանութեան, ցոյց տալով թէ պրիտանէն հնարաւոր է հաստատուն դրամ-փոխանակութեամբ։ Ան ըսաւ թէ համոզուած էր թէ միջազգային գործակցութիւնը միայն կրնար խաղաղութեան գործը երաշխաւորել։ Խորհրդաժողովը անգլիական կառավարութեան հաղորդում իր առաջին որոշումն ալ կ'իմացնէ թէ կը դատապարտէ foupէնճանսի դրութիւնը՝ որպէս բամակցութեանց միջոց։

Ըսմէթ փաշայի ուղեւորութիւնը

Էնկիւրի.— Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Ռիւշտի պէյ վարչապետ Իսմէթ փաշայի պիտի ընկերանայ, անոր ամսոյս 26ին, Մոսկուա ընելիք այցելութեան միջոցին։

Մուսթաֆա Քէմալի արձանը

Կազի Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի արձանին շինութեան գործը գրեթէ աւարտած է։ Այդ արձանը շինողն է իտալացի արձանագործ Քանո իս։ Արձանին պատուանդանին վրայ գրուած է. «Կազի Մուսթաֆա Քէմալ առաջին նախագահը թուրք հանրապետութեան»։ Տուժլուբունարի յոգեւորութիւնը յիշեցնող հատուածէ մը վերջ գրուած է. «Ձեր նշանակետն է Միութիւնը», խօսքը ուղղած թուրք զինուորներուն։ Բացումը պիտի կատարուի Ապրիլ 15ին և յոյս կայ թէ բացումին ներկայ պիտի ըլլայ Կազի փաշան։

Լոնտոնի դանուբեան խորհրդաժողովը

Դանուբեան երկիրներու մասին տեղի ունեցաւ խորհրդաժողովին առաջին նիստը գումարուեցաւ։ Զօրս պետութեանց պատուիրակութիւններ ներկայ էին։ Ցոյս կայ թէ ուրբաթէն առաջ կարելի պիտի ըլլայ գոհարաբերիչ արդիւնքի մը յանգիլ։ Ժողովը քննեց Դանուբեան պետութեանց տնտեսական կացութիւնը։ Ցանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ։

«ցնծալի էֆիր, Ռիկ գրաց, Ռիկ գրաց Ամերիկ
Համեղ գիներով եւ օրերով
ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ

— 8 —

ՏԵՍԻԼ Բ.

Նարեկ, տիկ. Նարեկ, Սողոմ Մառայ եւ գործաւորներ

(ՍՈՂՈՄԻ ՄԵԿՆԵԼԷՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԵՐՋ՝ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՓՈՂՔ ԿԸ ՀՆՁԷ ԵՒ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ ՄԷԿԻԿ ՄԷԿԻԿ ԲԵՄ Կ'ՈՒԳԱՆ ՈՒ ԻՒՐԱՔԱՆՁԻՒՐԸ ՄՈՒՐՃ Ի ՁԵՌԻՆ Կ'ՍԿՍԻՆ ԵՐԿԱԹ ՑՈՂՍՐԸ ԾԾԵԼ. ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ ՈՒՇԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼՈՒ ԵՆ, ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐՈՒՆ ԽՕՍԱԾ ՊԱՀՈՒՆ Զ ԱՂՄԿԵԼ։)

Սողոմ.—(Բեմին եռա և բարձրաձայն) *Սիրե՛լի մենք գործարանատէրերս՝ գործն ու վայելքը տարբեր իմաստով կը մեկնենք. օրինակ՝ առանց գործն ու նիւթը ապահովելու՝ վայելքի մասին անդրադառնալ կը ձեւացնենք։*

Միքօ:—(Սողոմին տկնարկելով) *Սա՛ խելացի խիկարը տեսէք. մեզի պէս ապուշները չ'ապահոված գործ, նիւթ, վայելք ի՞նչպէս կարելի է ձեռք բերել՝, ՍԱՐՍԱՒ՛ վա՛յ. բայց կը տեսնուի՞նք....։*

Սողոմ.—(Տիկ Նարեկին հետ բեմ գալով) *Ինչպէս որ գիտէ՛ք, տիկին իմ բնաւորութիւնս կը տարբերի ուրիշ մարդոց բնաւորութենէն. ես գործիս մէջ խիստ բծախնդիր և անդիւրահաւան եմ. կեանքս ու հոգիս նուիրած եմ հարստութիւնս կրկնապատկելու համար, և, վստահաբար պիտի յաջողիմ...ուստի՝ ատէն միայն Սէզոմը տիկին Նարեկին պէս գեղեցիկ մը ամէն չնորհքներով կը խոստանայ ինձի։ Ահա՛ք, և նայեցէք որ, յետոյսու մեր գործարանի հասցէին եկած ուէ նամակ իր վարկեանին՝ բերէք,*

Նիֆ.—*Հասկնալի՛ է, տէր՛ իմ (ելնելով՝ բարեւելէ յետոյ՝ կը մեկնի)։*

Սողոմ. —*(կը պատռէ պահարաններդ և բարձրաձայն կարդալով)*

«Տիար Սողոմ,

«Տէր Տնօրէն Պէրլինի Զինագործարան-ցուլարանի

«Տէ՛ր,

«Զինուորական մարտանաւերու ընդհանուր հրամանատարութեան 204 համար և վեց թուակիր «մէկ պաշտօնագրով, կ'իմանամ որ. պարտաւորութեան փոխարժէքը եղող երեսուն հարիւր հազար «ոսկիներուն գումարը, թուէս հինգ որ առաջ, արդէն «յանձնուած է եզեր Իտալական պանքին Զոգ փոխանակելու համար։

«Հրամանատարութիւնը, միանգամայն կը հրահանգէ, որ մեզ ամիս պայմանաժամով, լրացնել «նախապէս Ձեզ տեղեկագրուած մարտանաւի թնթանոթի բաժնին վերաբերեալ գործիքներն յարուցիչ մասերով և յանձնել տեղւոյն ծովային փոխ «ներկայացուցչութեան։

«Վերջինիս փոխարժէքը եւ պայմանները լրիւ յանձնուած պահուն կ'ստանաք պանքէն։ Այս «մասին պանքի տնօրէնութեան հետ եղած հրա«հանգ տուած է։

«Հարգ գութիւնս ու անդրանիկ

«Ձերդ՝ ՄԱՀԻՐ

— 5 —

ՍԻՆԷՄԱ "ԷԼ ՆԱՍՐ„

Թարիֆ Շամ (նախկին Գոզմոկրաֆը)

Ամէն գիշեր կը ներկայացուի խօսուն եւ խիստ հետաքրքրաշարժ

ֆիլմեր—

Զբօսանք սիրողները, վայելիքն արժէքը գիտցողները եւ մտամարազանք ընել ցանկացողները, անպայմանօրէն թող այցելեն ՍԻՆԷՄԱ «ԷԼ ՆԱՍՐ», ուր իրենց փափաքին գոհացում կը տրուի:

Սինէմա «էլ Նասր» չայցելող ոեւէ անձ, ճարուստ թէ աղքատ ՊԻՏԻ ՉՂՋԱՑ

ՏՊԱՐԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆ

ԱԵՓԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ

ՀԱՑԵՐԷՆ — ՅՈՒՆԵՐԷՆ — ԱՐԱԲԵՐԷՆ ՆՈՐ ԵՒ ՀՈՒՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

Տպագրական ամէն տեսակ գործ

Ռոսլուկներ, Առևտրական Թուղթեր — Տետրակներ, Էպոլոնի վեցբլեթեայ Տոմարներ — Ցուցակներ (Étiquettes) Ցայտարարութիւններ, Տոմսեր, Հրաւիրագրեր եւայլն, եւայլն:

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԻՏՈՒՅՔՆԵՐ

Դասագիրքեր, Տետրակներ, Քարթեր, Վրնակագրեր եւայլն:

Տուփեր

կը պատրաստուին ամէն տեսակ չափերէ

ԿՕՇԻԿԻ, ԳԼԽԱՐԿԻ, ՇԱՊԿԻ, ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ եւլն

Կ'ուզուսնէք ապագրանք ամէն տեղերէ

Սահմանաբար, ճաշակ, ճշտապահութիւն, եւ ժամանակի գիտնալ

Դիմել «ԼԻԲԱՆԱՆԻ» հասցէին

ՖՕԹՕ ՀՐԱՁ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՆՈՐԱՃԷՆ ՄԱՐԱՏ ՅՈՒԿԱՆ

Այն բոլոր սրբատարքներն եւ սրբարքները, որոնք հաշակ ունին, որուհետեւ սիրքահար են, լուսանկարուելու համար թող դիմեն

ՖՕԹՕ ՀՐԱՁ հասցեին

Օրը անձրեւոտ կամ պարզ ըլլայ կարեւորութիւն չունի: Իւրաքանչիւր հայ ընտանիք պարտի ՖՕԹՕ ՀՐԱՁԻՆ լուսանկարուիլ, եթէ կուզէ հայ արուեստագէտը գալ-ներել, հայ արուեստագէտին մէկ յիշատակը պահել իր գրվը

Ամէն նեանատիպակ ստորագրուած

ՍԱԱՏԻ

արուեստագէտի մատներով

Ավբնի Ճրանսէզ

Թէլէֆոն= 32—40

Բաց խօսք

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հանեցէք «Լիբանան»ի 1931 տարեշրջանէն ձեր պարտքը եղող բաժնեգիրները փութացնել թերթիս Տէր եւ Տնօրէնին Պ. Ժ. Ամէմեանի անուան:

1932 նոր շրջանի բաժանորդագիրը կանխիկ ղրկելու է վերոյիշեալ անունով: Ապառիկ դիմումներ ահնեստեւանք կը մնան:

200 ՏՕԼԱՐ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԸ ՓՆՏՌԷՆՔ

Կիւլպի Յովնանեան, բնիկ Ամասիացի, աքսորուած 1915—1916 իր հօրը Կարապետ Յովնանեանի հետ Զօրամէն դէպի Պաղեստ, Պասրայի շրջանները, այժմ յիշեալը կը փնտռէ իր մայրը Նեկտար Յովնանեան և եղբայրները՝ Գրիգոր, Հրանդ, Բլեզանդ, Վահրամ Յովնանեանք:

Տեղեկացնել՝

Dl. Krikor Hovnanian
Sos Grodavesti No. 2
Bucarest VI Rumanie

Եւ կամ խմբագրութեանս միջոցաւ:

Կը խնդրուի թերթերէն արտատպել:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ զաւակներս՝ Մարտիրոս և Մկրտիչ Լուսիկեանները: Թսիկ Շապինգարահիսարի (Մուշէրիի) Բրուրք գիւղէն: Առաջինը 23 իսկ երկրորդը 21 տարեկան:

1921—1922 ին Սեբաստիոյ օրբերուն հետ տարուած են Սիւրիա: Կը խնդրուի Ազգային մարմիններէ, միութիւններէ և ազգայիններէ որ եթէ ծանօթութիւն ունին կամ ուր ըլլալնին գիտեն, հաճին իմացնել հետեւեալ հասցէին:

Haroutun Loussiguian
Roumania, Médjidia

Կը փնտռուի

Ալեքսան Բէյաքճեան, բնիկ Էվերեկցի, կը փնտռէ իր քեռին Սեբովբէ Բէյաքճեանը՝ որ 11 տարի առաջ Ամերիկայի Պրիճբոր նահանգին մէջ մէջ «Քաֆէ Հոֆուզ» անուն արճարան մը կ'աշխատցնէր: Իր մասին լուր ունեցող հայրենակիցներէն կը խնդրուի տեղեկացնել «Լիբանանի» միջոցաւ:

«Ե. Հայաստանէն կը խնդրուի արտատպել:

ՇԱՀԱՒՈՐ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ունդր Նահրին մէջ ամենալաւ օդ եւ տեսարան ունեցող ընդարձակ հողամաս մը՝ խիստ նպաստաւոր պայմաններով ծախու հանուած է:

Զնչին կանխավճարով մը հողատէր կրնաք դառնալ:

ԱՅՍ ՀՈՂԱՄԱՍԷՆ ՀՍԶԱՐ ԿԱՆԳՈՒՆ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԱԾ Է ԲՈԼՈՐՎԻՆ ՃՐԻ:

ՋՈՒՐԻ ԵՒ ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՏՕՆԱԳՐԻ ԾԱԽՔԵՐԸՆ ԱԼ ՀՈՂԱՏԻՐՈՋ ՎՐԱՑ

ՇԷՆՔԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՆՈԱՍՏԱՒՈՐ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ԸՆԾԱՑՈՒԻՆ:

Դիմել մրայն «Լիբանան»ի խմբագրութեան:

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻԲԱՆԱՆ - ԶԱՀԼԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՊԱՆԴՈԿԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ

Օդասուն Սենեակներ — Համեղ ճաշ — Մաքուր սպասարկութիւն:

Նախկին տեղէս դուռ, ուրիշ վերնայարկ տեղ մը վարձած եմ: Տուն վարձել ուզողներուն կը տրուի ամէն դիւրութիւն:

Կը գտնեմ հնարաւոր ձեռագիրներ և հնութիւններ:

Տէր եւ Տնօրէն Ե. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՎԱՐՁՈՒ ՇԷՆՔ

Անդր-Նահրին մօտ, Կամուրչի հիւսիսային կողմը, մեծ պողոտային եզրին, բոլորովին նոր շէնք մը սենեակի եւայլ գործարանի խիստ յարմարութիւն ունեցող, գիւրամատչելի պայմաններով վարձու կը տրուի:

Դիմեցէք պարոնայք Ձէօրն եւ Քէրիս Նաումին գրասենեակը, Պէյէվիի շէնքին մէջ Պանք տը Սիրիի կից եւ կամ փոստարկղ թիւ 182:

Ծանօթ.— Հող. գնել ուզողները եւս դիմեն վերոյիշեալ հասցէին. որոնց հարկ եղած դիւրութիւնները պիտի ընծայուին:

ԵՐԿԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ

Sulfate D'Ammoniaque Superphosphate potasse.

Գեղնախնձորի, Վարունկի. եւ այլ երկրագործներու յատուկ տունկերու՝ եւ բանջարեղէնի բոլոր տեսակի հունտերու հայթայթման համար դիմել միմիայն՝

ՆԱԻՄ ՍԱ'ԱՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հասցէ.=Պանք Տը Սիրիէ տրւ Կրանտ Լիբանան կից, Պէյէվի շէնքը

ԿՍՐԴԱՑԷՔ, ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ "ԼԻԲԱՆԱՆ„Ը

ՆԵՐԿԱՐԱՏՈՒՆ

ԵՂԻԱ ՄՈԼՈԵԱՆ

Նահրի ճամբուն վրայ, Թրամվայը ընկերութենէն մէկ կայտրան վար, Փազվերդային գեղարանին ճիշտ դիմաց:

Կը մաքրէ ամէն տեսակ կերպասի վրայ եղած աղտերը՝ բիծերը անհետ մաքրելի կերպով:

Կը ներկէ ամէն գոյնի վրայ անգունատելիօրէն:

Կը նորոգէ՝ կարդուկէ ամէն տեսակի լաթերէն:

ԲԷՔՕԿԼՕՊԻՆ ՕՇԱՐԱԿԸ

Եթէ կուզէք առողջ կազմ ունենալ և ձեր ցամքած արիւնը վերանորոգել՝ գնեցէք մէկ շիշ ԲԷՔՕԿԼՕՊԻՆ օշարակէն (Elixire Peptoglobine):

Փնտռեցէք ամէն դեղարան և պիտի գտնէք:

ԺՈՂՈՎՐԴՅՈՒՆ

Սակարան-Պէյրութ

13 Ապրիլ 1932

Եգիպտ. Թուղթ Ոսկի	492
Անգլիական »	480
Պաղեստինեան »	458
Թրքական »	60
Ամերիկեան Տոլար	126
Իտալական Լիր (100)	660.—
Ցուեական Տրախմի (100)	160.—
Պանք Օթթոման	130.—
Անգլիական Ոսկի Հնչ.	611.—
Օսմանեան »	549.—
Ֆրանսական »	482.—
Մէջիտ Արծաթ	30.—

ԲԱՆԱՎՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Գրանցուած «LIBANAN» Լրագ. օգտուելու թերթին:

(Երկու վայրկեան մտածելէ յետոյ) Լա՛ւ, լա՛ւ, յամենայն դէպս կը յաջողինք, եթէ երբեք պատերազմը մասին տրուած լուրերը իրականանան: Ամբո՛ղջ Գերմանիոյ մէջ մրակ Զինագործարան է, որ պիտի կրնայ գինուորական բոլոր պահանջներուն գոհացում տալ. հիշա այս և նմանօրինակ պարագաներու մէջ միայն կարելի կ'ըլայ բաղդը ժպտեցնել. հարուստներնէ հարստութիւ՛ն... բախտերու գերազոյնն է:

Բարեբախտաբար, աշխատաւորներուս թիւը օր ըստ օրէ կրկնապատկուելու վրայ է, և փոխան ինչէ՛... ամենաշնչին գումարը, իրենց արդիւնաբերութեան և շահաւոր տոկոսին հարիւրին մէկը վճարելով (ձած ձայնով և մրչտ մէկուսի) այս տեսակ ապուշները չ'շահագործենք՝ պարզապէս՝ յիմարութիւն պիտի ըլլար: Վա՛րժ են, կը տա՛կան, ասոնց համար կեանքը պարապ տակառ մըն է, որու ձեւը դժգոհանք կ'առնէ իրենց, տակառը արժէքաւոր նիւթով լեցնել և մասին մասին մտածած չ'ունին: Անոնց միակ ուրակ մտահոգութիւնը իրենց փորը կշտացնել և իրենց ճաշասեղանի վրայէն թրքաւած գինիի բաժակը անպակաս ընել է, անկից անդին ոչի՛նչ մտածած ունին, օրական 18 ժամ աշխատանք, 2 ժամ գինովութիւն և իսկ 4 ժամ ալ քուն...:

(Այս ցահուն բեմին եռանդի ձայն կ'ուղղայ, որպէս ազդարարութիւն կէսօրուան դադարի. ախ տաւորները կը թողնեն գոլիը և կարգու կը մ կենին: Սազմ քանել կ'սկսի պատրաստուած նիւթերը և ուրախ դէմքով ու բարձրաձայն) գործս կարգին է: Տասը օր չ'անցած: Ծովային նախարարութիւնը պարտի ինձ երկու հարիւր հազար օքէյնին եռ

վճարել, փոխան ապարանքին: Անգլօ-Գերմանական պատերազմը սասկանալու վրայ է. այս առթիւ Սազմի գործարանը հազուադէպօրէն պիտի օգտուի. Թո՛ղ պետութիւնք զիրար հալածեն, զիրար կոտորեն թո՛ղ բանակներ մարտադաշտին վրայ արեան լիճեր կազմեն, և թո՛ղ հանուր մարդկութիւն փճացման առաջնորդուի, բա՛յց, մե՛նք հարուստներս՝ ոչի՛նչ ունինք ողբալու, ինչպէս որ՝ չորս աշխարհակալ պետութեանց՝ չորս մեծ դիւանագէտ դէմքերը չեն ողբար իրենց ռազմանքներուն. Այ՛ո, աշխարհս վայելելու համար „հարստութիւ՛ն դիզել անհրաժեշտ է, և այս չ'նաշխարհիկ բախտաւոր կոչուող դասակարգը՝ միշտ սարկութեան և գերութեան շղթային տակ կքելու է, որովհետև, բնականօրէն մեր պիտի ծառայէ՝ ուրիշ մը վայելելու համար (մէկ վայրկեան կը շնչէ. զամբեյցը կը դիտէ, ապա՝): Օ՜հ, ժամը կը լրանայ և գործաւորները վերադառնա՛ն պիտի, իսկ մե՛նք դեռ չի հաշեցինք: Անաւասիկ թէ ինչո՞ւ հարուստներս իրաւունք ունինք աշխարհիս բոլոր ցանկութիւններուն տիրել. մի՞թէ այդքան յոգնութեան և աշխատութեան փոխարէն արդարացի չէ՞ հանդիսա մը շնչել...(գլխարկը և գաւազանը առնելով՝ ճամպարանօք) մեկնելու է. ժամը 2ին Նարիկի տիկնոջ հետ ժամադրուած եմ. պէտք չէ՞ գանգատիլ՞ հրաշալի կատ է... (ըսելով կը մեկնի).